

2009-03-17

YTTRANDE

Finansdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Delbetänkande SOU 2008:97 Styr samverkan – för bättre service till medborgarna

Sammanfattning

Riksorganisationen Hela Sverige ska leva instämmer i utredningens samtliga förslag. Vi välkomnar regeringens initiativ att tillsätta en utredning med uppgift att ta sig an frågan om hur samhällsservicen ska fungera för medborgarna. Frågan har varit aktuell under decennier och behandlats på samtliga Landsbygdsriksdagar. Förvaltningskulturen där varje myndighet fungerar som ett separat stuprör är ett av de stora hindren för att samhällsservicen skall fungera. Kanske är det en av anledningarna till att den offentliga servicen håller på att helt försvinna från stora delar av landsbygden. Det är förvånande att det hittills varit så omöjligt att förändra denna kultur. I vårt remissvar på Landsbygdsutredningen framförde vi därför kravet att statens sektorsvisa reträtt från landsbygden måste stoppas.

Utredningen Styr samverkan – för bättre service till medborgarna har på ett förtjänstfullt sätt analyserat och presenterat förslag, som om de genomförs, på ett dramatiskt sätt skulle förändra livsvillkoren till det bättre för människor i hela landet. Den avgörande frågan handlar om möjligheterna att genomföra förslagen. Utredaren visar att varken regeringen eller riksdagen är tydliga gentemot myndigheterna. Det finns inga tydliga mål när det gäller god service och samverkan. Styrningen är alltför svag. Statliga myndigheters samverkan med kommunerna är inte utvecklad och kommer heller inte att bli det med mindre än att de offentliga serviceaktörerna får tydliga och målinriktade direktiv. Det här är den svagaste punkten när det gäller förverkligande av målsättningen och därför bör regeringen säkerställa utfallet genom att ange tydliga riktlinjer.

Avsnitt 2 Tillgång till service i nuläget

Hela Sverige ska leva instämmer i den beskrivning som ges. Utredningen ger exempel på medborgarservice och samverkanslösningar som utvecklats under åren. Samtidigt konstateras att det finns särskilda problem i regioner med stora geografiska avstånd. Det är den verklighet som Hela Sverige ska leva arbetar med. Goda exempel finns på servicelösningar genom till exempel landsbygdshandeln. Men även denna är hotad på många håll. Ofta är det dödsstöten för en by eller liten ort när den läggs ner. Landsbygdshandeln bör därför på allt sätt värnas.

Avsnitt 3 Problemidentifiering och analys

Hela Sverige ska leva instämmer i utredningens problemidentifiering och analys som sätter fingret på viktiga skäl till att det inte fungerar. Varför samverkar inte kommuner och statliga myndigheter? Varför är regeringen passiv när det gäller att utnyttja det egna styrmandatet?

Varför anger riksdagen inte tydliga mål för god service och samverkan? Utredaren visar att det finns mycket att göra när det gäller styrningen. Det handlar om insikt och viljeinriktning. Vår förhoppning är att regeringen ska ta tillvara utredningens analys.

Avsnitt 4 Struktur för tillgänglig service

Hela Sverige ska leva instämmer i utredningens förslag. Det är bra att utgå från en befintlig servicestruktur. Lokala servicekontor, samverkanskontor med servicevägledare och servicepunkter är bra förslag. Ur vår synvinkel är det angeläget att förslagen kommer även de mindre orternas medborgare till godo. Givetvis bör samråd ske med kommunerna när statliga servicekontor etableras så att man inte planerar var sig, något som utredningen funnit exempel på. Det viktiga är att medborgarperspektivet säkerställs även här, eftersom kommunerna själva ibland glömmer det, i sin iver att värna sin egen organisation.

Avsnitt 5 Styrning av service i samverkan

Hela Sverige ska leva instämmer i utredningens förslag om ett tydligare styrsystem. Särskilt riksdagens och regeringens övergripande ansvar tydliggörs. Vi uppfattar det som helt avgörande för att samverkan kring samhällsservicen ska implementeras i förvaltningskulturen.

Avsnitt 6 IT som verktyg i servicekanaler

Hela Sverige ska leva instämmer i utredningens förslag. För den som är förtrogen med internetsamhället är det mycket lättare med myndighetskontakter. Många äldre är emellertid inte alls delaktiga i det nya IT-samhället. Enligt uppgifter som utredaren redovisar står 2,3 miljoner vuxna svenskar utanför Internetvärlden. Även dessa människor har rätt att kräva samhällsservice av det offentliga.

Avsnitt 7 Servicelösningar på landsbygden

Hela Sverige ska leva instämmer i utredningens förslag. Det är motsägelsefullt med regeringens intention att samhällsservicen ska förbättras när det samtidigt är så många medborgare, främst på landsbygden och glesbygden, som upplever att samhällsservicen hela tiden försämras.

Små servicekontor på landsbygden och servicepunkter är förslag i rätt riktning. Det är också grundservicepaket med samordning av kommersiella serviceleverantörer och myndigheternas servicepunkter samt en gemensam kommersiell och offentlig organisation för servicen. Det är absolut nödvändigt med ett mer samlat ansvar för basservicen i de glest bebodda bygderna i landet. Särskilt angeläget är förslaget om lantbrevbärare som mobila servicepunkter. Vi ser fram emot fortsatta utredningar om dessa viktiga frågor.

De ideella organisationernas roll behandlas mer ingående i utredningens fortsatta arbete. Vi tar aktiv del i det arbetet med utgångspunkten att det redan omfattande engagemang som finns i många bygder kan vidareutvecklas och spridas över landet.

Vi anser att Landsbygdsprogrammet bör utnyttjas aktivt för att utveckla nya lösningar för servicen, men konstaterar att det hittills har använts i mycket begränsad omfattning. Leader visar på vilken dynamik och vilka möjligheter som finns när det offentliga, privata och ideella samverkar.

Vi ser fram emot slutbetänkandet och kommande förslag om hur den sociala ekonomins möjligheter kan tas tillvara. Vi vill understryka betydelsen av att de fortsatta utredningar som föreslås kan sjösättas snarast för att undvika ett glapp i arbetet och fortsatt avveckling av servicen på landsbygden.

Vår förhoppning är att regeringen ska prioritera förslagen i utredningen och på ett kraftfullt sätt ta initiativ till nödvändiga förändringar i rådande myndighetsstrukturer. Målet bör vara tydligt – bättre service till medborgarna genom samverkan.

Karl-Erik Nilsson

Ordförande

Staffan Bond

Kanslichef